

TOIMINTAKERTOMUS 2019

Tiivistelmä

Valtakunnallinen Luetaan yhdessä -verkosto tukee maahan muuttaneiden kotoutumista. Verkosto tarjoaa suomen ja ruotsin kielen opetusta maahanmuuttajille, erityisesti naisille, vapaaehtoisvoimin. Ensisijainen kohderyhmä on erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajat, kuten kotiäidit, seniorimaahanmuuttajat ja luku- ja kirjoitustaidottomat sekä hitaasti etenevät tai henkilöt, joilla on vähäinen koulutustausta. Verkoston toiminta on käynnistynyt vuonna 2004 ja se toimii Suomen Akateemisten Naisten Liitto ry:n alla.

Toiminnan päätavoitteena on parantaa opetukseen osallistuvien henkilöiden suomen tai ruotsin kielen taitoa sekä mahdollisesti puutteellista luku- ja kirjoitustaitoa. Pääpaino on arjessa tarvittavassa kielitaidossa. Toiminnan toisena päätavoitteena on parantaa opiskelijoiden sosiaalista toimintakykyä ja osallisuutta.

Verkostolla oli vuoden 2019 lopussa toimintaa 29 paikkakunnalla 80 opetusryhmässä. Opiskelijoita oli 2105 ja vapaaehtoisia opettajia 483. Vuoden 2019 menot olivat kokonaisuudessaan 228 451 euroa. Verkoston toimintaa rahoitti pääasiassa STEA (Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus).

Yhteensä Luetaan yhdessä -verkostossa järjestettiin 2548 opetuskertaa vuonna 2019. Vuoden 2019 aikana toiminnassa maahanmuuttajien osallistumiskertoja kertyi noin 23 600 kappaletta. Opettajien arvion mukaan 97 % säännöllisesti tunneilla käyvistä opiskelijoistamme edistyi opinnoissaan huomattavasti tai jonkin verran lukuvuoden aikana. Lisäksi 36 % näistä opiskelijoista oli opettajien näkemyksen mukaan osoittanut lukuvuoden aikana lisääntyneen osallisuutta tai verkostoitumista uusiin ihmisiin. 16 % säännöllisesti käyneistä opiskelijoista siirtyi verkoston toiminasta eteenpäin toiseen koulutukseen tai työhön.

Taustaa

Vuonna 2018 Suomen väestöstä ulkomaan kansalaisia oli 257 572 henkilöä¹. Maahanmuuttajat tulivat Suomeen opiskelemaan, työskentelemään, pakolaisina tai turvapaikanhakijoina ja perheen yhdistämisen sekä avioliiton perusteella.

Kielelliset ongelmat ovat merkittävä este Suomeen integroitumisessa. Luku- ja kirjoitustaito on suomalaisille itsestään selvyyttä, mutta maahanmuuton myötä puutteellinen luku- ja kirjoitustaito koskettaa nykyään yhä enemmän myös suomalaista yhteiskuntaa.

Tässä vuosikertomuksessa esitetyt asiat on koostettu opetusryhmien syys- ja kevät raporttien sekä itsearviointiraporttien pohjalta.

Toiminnan kuvaus ja tavoitteet

Luetaan yhdessä on vapaaehtoisuuteen perustuva valtakunnallinen verkosto, jossa matalan kynnyksen opiskeluryhmät tukevat maahanmuuttajien, erityisesti naisten, kielen oppimista. Ryhmissä tapahtuva suomen ja ruotsin kielen oppiminen on alkuna kotoutumiselle ja voimaantumiselle. Kielenopetus tapahtuu kerran viikossa kahden tunnin ajan kokoontuvissa opetusryhmissä. Opetus on opiskelijoille maksutonta. Yhdessä ryhmässä opettaa monta vapaaehtoistyöntekijää, jotta ryhmissä pystytään kohtaamaan maahanmuuttajat yksilöllisesti ja antamaan henkilökohtaista tukea.

Verkoston toiminta on nk. matalan kynnyksen toimintaa: opiskelijoiden ei tarvitse etukäteen ilmoittautua ryhmään, ja uusia opiskelijoita voi tulla ryhmiin lukukauden aikakin. Opiskelijat voivat tuoda mukanaan ryhmiin myös pienet lapsensa, joille järjestetään tarpeen mukaan omaa ohjelmaa oppituntien ajaksi. Matalan kynnyksen periaatteen myötä ryhmät ovat heterogeenisiä opiskelijoiden koulutustason, iän, suomen kielen taitojen ja kulttuuritaustojen puolesta. Vapaaehtoistyöntekijöiltä ei edellytetä opettajakoulutusta, vaan vain kiinnostusta ja innostusta auttaa maahanmuuttajia. Verkostolla on ollut toimintaa vuodesta 2004 lähtien ja se toimii Suomen Akateemisten Naisten Liitto (SANL) ry:n alla. Vuonna 2019 Luetaan yhdessä -verkostossa työskenteli kaksi kokoaikaista työntekijää sekä yksi määräaikainen työntekijä. Toimintaa ohjaa ja valvoo SANL:n vuosittain nimeämä ohjausryhmä.

Opetuksen pääpaino on arjessa tarvittavassa kielitaidossa. Osalla verkoston opiskelijoista on puutteita luku- ja kirjoitustaidossa. Ohjauksen avulla parannetaan heidän luku- ja kirjoitustaidon omaksumisen edellytyksiään. Toiminnan tavoitteena on myös parantaa opiskelijoiden sosiaalista toimintakykyä ja osallisuutta ja siten edistää opiskelijoiden ja heidän perheidensä hyvinvointia. Alatavoitteena on myös lisätä opiskelijoiden suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin tuntemusta sekä parantaa heidän työelämä- ja koulutusvalmiuksiaan ja sitä kautta mahdollistaa etenemistä kotoutumispoluilla. Lisäksi edistetään kaksisuuntaista integraatiota toimintaan osallistuvien kesken ja lisätään molemminpuolista kulttuurien tuntemusta.

¹ Tilastokeskus: Ulkomaan kansalaiset -tilasto. Toimintakertomusta laadittaessa vuoden 2019 tilastoja ei ole vielä julkaistu.

Verkoston vapaaehtoistyöntekijät ja opetuksen tukeminen

Luetaan yhdessä -verkostossa toimi 480 vapaaehtoista opettajaa vuonna 2019. Vapaaehtoistyöntekijänä toimiminen ei edellytä opettajakoulutusta tai kuulumista naisjärjestöön. Viime vuosina mukaan on tullut myös muutamia miehiä. Vuonna 2019 tehdyn itsearviointin mukaan 94 % vapaaehtoisistamme kokee Luetaan yhdessä -toiminnan rikastuttavan heidän elämäänsä.

Luetaan yhdessä -verkosto järjestää vapaaehtoisten opettajien perehdyttämiseksi vuosittain sekä valtakunnallisen seminaarin että alueellisia seminaareja. Lisäksi uudet ryhmät saavat koulutusta toiminnan aloittamiseen.

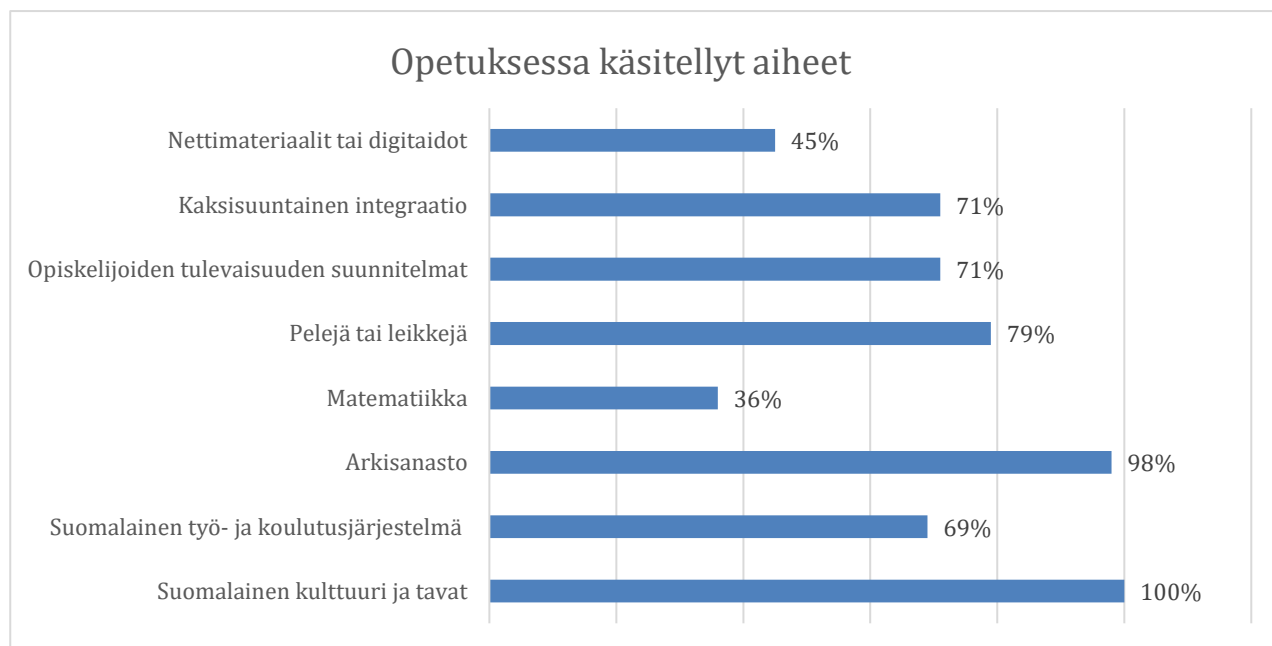
Syksyllä 2019 verkosto järjesti valtakunnallisen seminaarin Niemi Centerissä, Helsingissä. Seminaariin osallistui 161 vapaaehtoistyöntekijää. Seminaari aiheita olivat mm. selkopuheenkäyttö suomen kielen opetuksessa, alkeisopetus ja apukeinot vaikeiden sanojen opettamiseen. Syksyn seminaarissa ryhmille jaettiin lisäksi käyttöön Suomen pelastusseuran Turvakortit. Vuoden aikana järjestettiin myös seitsemän alueellista koulutusta: keväällä Oulussa, Imatralla, Vaasassa ja Helsingissä sekä syksyllä Turussa, Hämeenlinnassa ja Tampereella. Kevään koulutusaiheena oli mielenterveyden tukeminen ja syksyn aiheena arjen turvallisuus. Kevään koulutukset järjestettiin yhteistyössä Mieli ry:n Mios-hankkeen kanssa ja syksyn koulutuksen Suomen pelastusseuran Osallistava turvallisuus maahanmuuttajille -hankkeen kanssa.

Osana opetuksen tukea ryhmille tarjotaan lukukausittain tuntisuunnitelmaehdotus, jonka valmiita tuntiehdotelmia vapaaehtoiset voivat hyödyntää halunsa ja tarpeidensa mukaan. Tuntisuunnitelmissa huomioidaan opiskelijoiden monenlaiset kielitaitotasot sekä opetusmateriaalien monipuolisuus. Tuntisuunnitelmissa vapaaehtoisia kannustetaan myös integroidaan entistä enemmän työelämä- ja yhteiskuntatietoutta kielen opiskelun tueksi. Suunnitelmat ovat vapaasti käytettävissä verkoston nettisivuilla. Vuoden 2019 toimintasuunnitelmiin lisättiin mm. toivottuja dialogiharjoituksia, draamametodeja ja pelejä. Oppimisen tukena verkoston vapaaehtoiset käyttivät lisäksi monipuolisesti oppikirjoja, kirjallisia materiaaleja, verkko-oppimista ja toiminnallisia menetelmiä.

Edellisvuoden tapaan vuonna 2019 valittiin vuoden Luetaan yhdessä -opiskelija ja -vapaaehtoistyöntekijä. Palkinnoilla halutaan sekä kannustaa opiskelijoita että nostaa esille onnistumisen tarinoita ja huomioida vapaaehtoisten tekemä tärkeä työ. Vuoden opiskelijaksi ohjausryhmä valitsi Jeannete Uwizeyimanan Pirkkalasta. Palkintoperusteluissa todettiin Uwizeyimanan olevan todella motivoitunut oppimaan suomea ja opiskelevan sitä ahkerasti. Uwizeyimana etsii itsenäisesti kirjastosta sopivia oppikirjoja, opiskelee kotona ja hakee myös netistä tietoa esimerkiksi opiskelumahdollisuuksista. Vuoden vapaaehtoistyöntekijäksi valittiin helsinkiläinen Soili Harjula. Harjulaa vuoden vapaaehtoiseksi ehdottanut toteaa perusteluissaan: ”-- hän pystyy tuomaan suomen kielen vähän vaikeampiakin sääntöjä hyvin ymmärrettävästi esille ja ymmärtää eri kulttuuritaustasta tulevien vaikeuksia ja vahvuuksia.” Harjula toimii lukuisissa eri vapaaehtoistehtävissä Kinaporin palvelukeskuksessa Helsingin Sörnäsissä. Hän opettaa suomen kieltä maahanmuuttajille Kinaporin Luetaan yhdessä -ryhmässä, mutta toimii sen lisäksi myös lukupiirin vetäjänä, lukulähettiläänä muistisairaille ja auttaa myös palvelukeskuksen viestintätehtävissä ja kirjastossa.

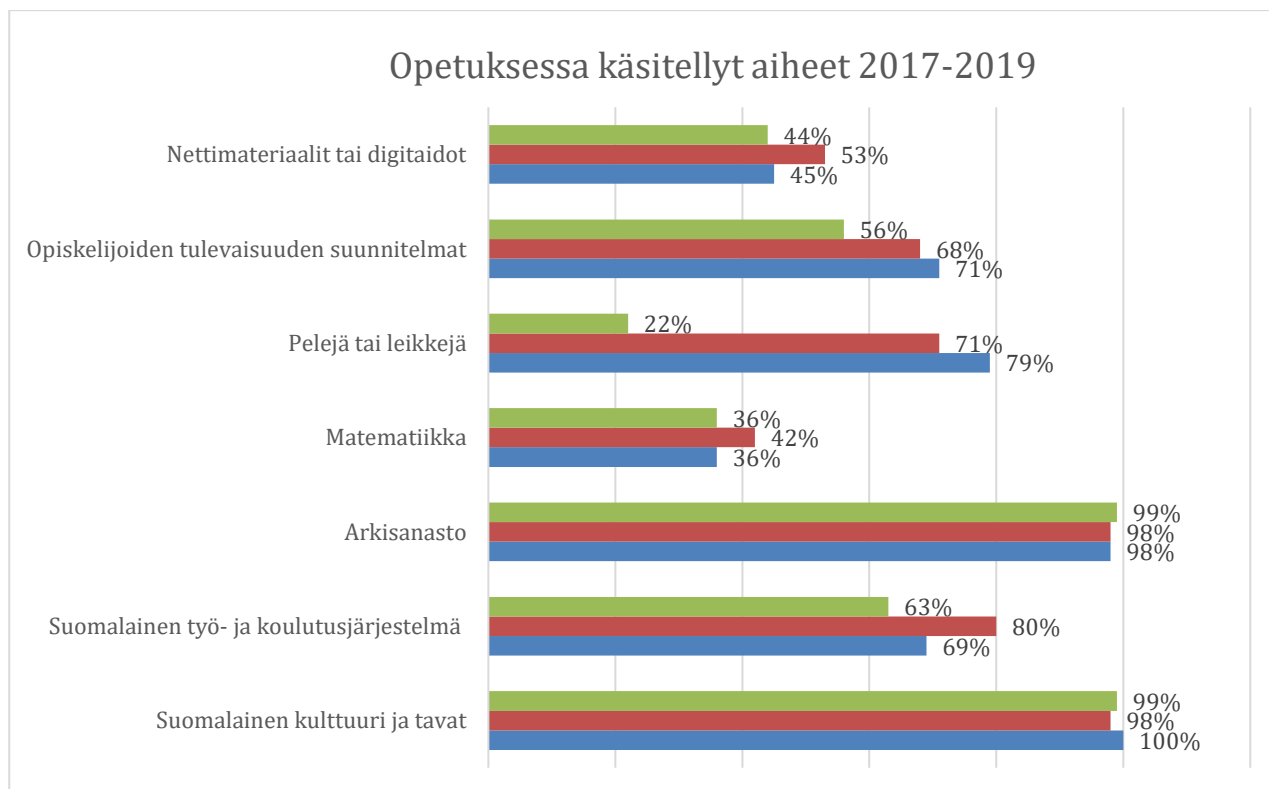

Ryhmäopetuksessa ryhmät käsitelivät monipuolisesti erilaisia aiheita. Jokaisessa tai lähes jokaisessa opetusryhmässä opiskeltiin arkisanastoa (98 %) sekä suomalaista kulttuuria ja tapoja (100 %). Myös kaksisuuntaiseen integraatioon ja molemminpuoliseen kulttuurintuntemukseen käytettiin yhteistä aikaa (71 %) sekä käsiteltiin suomalaiseen työ- ja koulutusjärjestelmää (69 %). Myös toiminnallisuus näkyi myös useimmissa ryhmissä, sillä 79 % hyödynsi opetuksessa pelejä tai leikkejä. Verkostossa onkin kannustettu ryhmiä käyttämään toiminnallisia menetelmiä ja niihin liittyviä apuvälineitä on jaettu ryhmille vuosina 2017–2019. Opiskelijoiden henkilökohtaisista tulevaisuudensuunnitelmista puhuttiin 71 % ryhmistä, nettimateriaaleja ja digitaatioita hyödynsi opetuksessaan 45 % ryhmistä ja matematiikkaa käsiteltiin 36 % ryhmistä.

Taulukko 1: Opetuksessa käsitellyt aiheet vuonna 2019.

Taulukko 2: Opetuksessa käsitellyt aiheet vuonna 2017–2019

Digipilotti

Suomen kielen opetusmenetelmät ja materiaalit ovat viime vuosina siirtyneet yhä enenevässä määrin verkkoon. Lisäksi digitaidoista on tullut välttämätön osa yhteiskunnassa toimimista. Tämän vuoksi verkosto kokee tärkeäksi edistää myös opiskelijoidensa digitaitoja. Verkosto haki vuonna 2018 lisäävustusta STEA:lta tablettien hankkimiseksi eri Luetaan yhdessä -opetustoimipisteisiin. Myönnetyllä 22 000 eurolla toteutettiin digipilotti vuoden 2019 aikana.

Digipilotin tavoitteina oli:

- 1) Selvittää, mitkä ovat parhaita tapoja hyödyntää tabletteja suomen kielen opetuksessa ja kuinka monta laitetta ryhmissä olisi hyvä olla.
- 2) Opettaa digitaitoja opiskelijoille ja rohkaista heitä käyttämään laitteita ja digimateriaaleja myös vapaa-aikanaan.
- 3) Opettaa digitaitoja vapaaehtoisille ja tutustuttaa opetuksessa hyödynnettäviin verkkomateriaaleihin.

Vuoden aikana toteutettuun pilottiin osallistui yhteensä 15 Luetaan yhdessä -opetusryhmää, ja pilottia vetämään palkattiin projektisuunnittelija vuoden ajaksi. Pilotissa kaikki osallistuvat ryhmät koulutettiin ja ryhmien avuksi luotiin erilaisia demoja, joiden avulla ryhmät pääsivät kokeilemaan monia erilaisia kielen oppimiseen tehtyjä sovelluksia ja materiaaleja. Lisäksi suunnittelija tuki opetusryhmiä pilotin toteutuksessa läpi vuoden ja analysoi pilotin tulokset. Pilotin aikana tabletteja kokeiltiin eri kokoonpanoilla ja eri tavoin ryhmissä. Pilotissa todettiin, että tabletit soveltuvat käytettäväksi todella monin tavoin kielenopiskeluun, tiedonhakuun sekä erilaisten päivittäisten asioiden hoitamiseen tai niiden harjoitteluun. Lisäksi huomattiin,

että tabletteja voi hyödyntää kielitaidoiltaan hyvinkin eritasoisten opiskelijoiden kanssa moniin muihin oppimateriaaleihin verrattuna monipuolisesti. Luku- ja kirjoitustaidottomien opiskelijoiden, joiden on saattanut muuten olla hankalaa päästä alkuun oppimisessa, oli helppo aloittaa harjoittelu tableteilla. Heille etsittiin hyödyllisiä ja kiinnostavia tehtäviä, jotka tarjosivat oivaltamisen iloa sekä vapaaehtoisille että oppijoille. Tärkeä tulos myös oli se, että tabletit näyttivät innostavan opiskelijoita opiskelemaan suomea verkossa myös vapaa-ajallaan. Digipilotista saatujen kokemusten mukaan tablettien todettiin olevan aidosti hyvä lisä kielenopetuksessa: niiden käyttö rytmittää oppitunteja ja rikastuttaa kielen opiskelua.

Tablettipilotti päättyi joulukuussa 2019, jolloin verkosto julkaisi projektisuunnittelijan työstämän laajan ja kattavan raportin pilotin tuloksista. Raportti löytyy kokonaisuudessaan verkoston nettisivuilta. Päätökset tablettipilotin jatkon suhteen tehdään vuoden 2020 puolella.

Verkoston opiskelijat

Luetaan yhdessä -verkoston opiskelijat ovat erittäin heterogeeninen ryhmä: ryhmissä on monen ikäisiä ja eri kulttuuritaustaista opiskelijoita, joiden kielitaito ja koulutustausta vaihtelevat. 2019 opiskelijoita on ollut arviolta eniten Venäjältä, Irakista, Somaliasta, Afganistanista, Syyriasta, Kiinasta ja Vietnamista. Kyselyssä yleisimmiksi lähtömaiksi on ilmoitettu yhteensä 34 eri maata, mutta osa vastaajista ei ole eritellyt suurimpia lähtömaita ollenkaan, koska hajonta on ollut niin suurta.

Myös opiskelijoiden ikäjakauma oli suuri: 18 % opiskelijoista oli 15–25 -vuotiaita, 65 % 26–50 -vuotiaita ja 17 % yli 50-vuotiaita. Yli 80-vuotiaita oli 2 henkilöä eli alle 1 %. Monet osallistujista olivat nuoria kotona lapsiaan hoitavia äitejä. Joukossa oli myös seniorimaahanmuuttajia, joille Luetaan yhdessä -verkoston kaltainen ilmainen ja avoin toiminta on yksi harvoja tapoja opiskella suomen kieltä. Verkosto onkin onnistunut erinomaisesti tavoittamaan senioreita, vaikka enemmistö maahanmuuttajista on yleensä nuoria työkäisiä. 56 % opeutusryhmistä oli tarkoitettu vain naisille ja sekaryhmiä oli 44 %.

Noin 29 % verkoston opiskelijoista oli kotona lapsiaan hoitavia vanhempia, useimmiten äitejä. Lisäksi 18% oli työttömiä. Noin 29 % verkoston opiskelijoista kävi työssä tai opiskeli päätoimisesti. Huomattavan suuresta määrästä opiskelijoista (24 %) ei kuitenkaan ole työllisyystilanteesta kertovaa tietoa.

Opiskelijoista	%
Opiskelee tai käy työssä	29
Kotona (esim. työtön tai äitiyslomalla)	29
Työtön (ei lapsia)	18
Ei tietoa	24
Yhteensä	100

Taulukko 3. Opiskelijoiden työllisyystilanne 2019

Verkoston opiskelijoista 22 %:lla oli puutteita luku- ja kirjoitustaidoissaan ja 49 % oli ryhmään tullessaan suomen kieltä osaamattomia. Henkilöistä, joiden luku- ja kirjoitustaito oli vasta kehittymässä, suuri osa edistyi vuoden aikana luku- ja kirjoitustaidossaan (71 %), kun he osallistuivat toimintaan säännöllisesti. Korkeakoulutettuja verkoston opiskelijoista oli 31 %.

Yhteistyökumppanit

Luetaan yhdessä -verkoston opetus toteutetaan yhteistyössä yhteistyökumppaneiden kanssa, jotka muun muassa tarjoavat tilat toiminnalle. Verkostolla on laaja, yli 80 organisaation yhteistyöverkosto, ja kaikki opetustilat saadaan heidän tuellaan ryhmien käyttöön ilmaiseksi. Yhteistyökumppanit antavat usein ryhmälle materiaaliapua, kuten ilmaista tulos-tusta ja monistusta. He myös usein jakavat tietoa ryhmistä kontakteilleen. Osa yhteistyökumppaneista tarjoaa verkoston vapaaehtoisille koulutusta sekä koordinoivaa ja opetuksellista tukea etenkin silloin, jos samassa tilassa toimi useampi Luetaan yhdessä -ryhmä. Verkosto tarjoaa opiskelijoille jonkin verran myös kotiopetusta.

Toimija	Ryhmätiloja	%
Kunta	33	41
Kolmas sektori	31	39
Valtio (vankila)	2	3
Oppilaitos	5	6
Kotiopetus	1	1
Seurakunta	8	10
Yhteensä	80	100

Taulukko 4: Yhteistyökumppanien erittely toimialoittain

Useimmiten toimitilat tarjosi kunta (41 % tiloista) tai kolmannen sektorin toimija (39% tiloista). Myös seurakunnat ja oppilaitokset tarjosivat verkostolle useita ryhmätiloja.

Verkostolla on lisäksi erilaisia hankekumppaneita, kuten Plan Internationalin Voimanasia ja Kirkon ulkomaanavun Osallisuuden kieltä oppimassa -hanke. Hankkeiden kanssa kehitetään erityisesti perustoimintaa ja opetusta. Yhteistyötä tehtiin mm. hankkeiden ohjausryhmätyöskentelyyn osallistumalla ja yhteistä kohderyhmää hyödyntämällä. Uusi yhteistyö solmittiin 2019 myös Suomen Pelastusseuran Osallistava turvallisuus maahanmuuttajille -hankkeen kanssa. Siinäkin yhteistyötä tehtiin mm. Luetaan yhdessä -vapaaehtoistyöntekijöitä kouluttamalla sekä ohjausryhmätyöskentelyssä. Myös Mielenterveysseuran Mioshanke koulutti verkoston vapaaehtoistyöntekijöitä vuonna 2019.

Verkosto toimii asiantuntijana Etelä-Suomen ETNOssa (Etnisten suhteiden neuvottelukunta) kaudella 2015–2020. Vuoden 2019 aikana verkosto järjesti keskustelutilaisuuden naisjärjestöjen ja maahanmuuttajajärjestöjen välisestä yhteistyöstä yhdessä Moniheli ry:n kanssa osana Etelä-Suomen ETNO:n toimintavuotta.

Viestintä ja verkoston näkyvyys

Verkoston sisäinen viestintä tapahtui pääasiassa sähköisesti uutiskirjettä, nettisivuja, sähköpostia ja verkoston Facebook-sivuja hyödyntäen. Noin viisi kertaa vuodessa julkaistavassa uutiskirjeessä verkosto tiedottaa vapaaehtoisille ja muille kiinnostuneille verkoston ajankohtaisista asioista. Vuonna 2019 uutiskirjeellä oli 1107 tilaajaa ja Facebook-sivuilla 2100 seuraajaa. Vuoden aikana panostettiin erityisesti Facebook-sivujen kehittämiseen:

päivitysten tiheyttä sekä maksullisten päivitysten ostamista lisättiin. Vuoden aikana sivujen seuraajamäärä lisääntyikin 25%:lla. Vuoden lopussa sivuilla oli 2037 seuraajaa. Päivityksissä tuodaan esille mm. verkoston ajankohtaisasioita, uusia oppimateriaaleja, maahanmuutontutkimuksia, yhteistyökumppaneiden hyviä käytäntöjä, liputuspäivien aiheita sekä erilaisia hyvän mielen -kuvia ja -oivalluksia. Viestintätyylissä on pyritty iloisuuteen ja leppoiseen kirjoittamiseen keskusteluun kannustaen.

Toiminnan markkinoinnissa hyödynnettiin monipuolisesti sosiaalista mediaa, paikallislehtiä, valtakunnallisia ja alueellisia yhteistyöverkostoja, sekä mm. Kotouttamisentukena.fi -portaalii. Verkoston toimintaa esiteltiin monissa vapaaehtoistoimintaan liittyvissä tapahtumissa, kuten Maailma kylässä -festivaaleilla, Mahdollisuuksien Tori -tapahtumissa sekä useissa pienemmissä paikallistapahtumissa eri puolilla Suomea. Lisäksi verkoston keskushenkilöitä kutsuttiin puhumaan eri organisaatioiden järjestämiin tilaisuuksiin verkoston toiminnasta.

Verkoston talous

Luetaan yhdessä -verkoston toimintaa rahoitti vuonna 2019 pääasiassa STEA 157 593 euron avustuksella, ja lisäksi STEA-avustusta oli käytettävissä vuonna 2018 vuodelta siirtynyt digipilottiin kohdennettu avustus 22 000 euroa. Verkosto sai avustusta myös 30 000 euroa oppimateriaaleihin Erkon säätiöltä vuosiksi 2018–2019, sekä 20 000 euroa Wihurin säätiöltä vuosiksi 2019–2020. Verkosto aloitti 2018 Opetushallituksen Erasmus+-rahoituksella toimivan Vertaistukea Euroopassa -liikkuvuushankkeen, johon se sai tukea kokonaisuudessaan 55 830 euroa vuosiksi 2018–2020. Edellä mainittujen avustusten lisäksi verkosto sai muutamia pieniä tukimääriä erilaisilta toimijoilta. Yhteensä vuodelle 2019 tarkoitettuja avustuksia oli 242 416 euroa.

Suurimmat kulut muodostuivat opiskelijoiden oppikirjoista, valtakunnallisesta koulutusseminaarista sekä työntekijöiden palkkakustannuksista. Kirja- ja muihin oppimateriaaleihin vuoden aikana kului 21 847 euroa. Koulutuskulut olivat yhteensä 17 880 euroa vapaaehtois-työntekijöiden matkakulut koulutuksiin mukaan luettuna. Palkka ja palkkojen sivukulut olivat 127 746 euroa, liikkuvuushankkeen kulut 26 286 euroa ja digipilotin kulut 20 505 euroa. Vuoden 2019 menot olivat kokonaisuudessaan 228 451 euroa.

Verkoston työntekijät

Luetaan yhdessä -verkostossa oli vuonna 2019 vakituisesti kaksi kokopäiväistä työntekijää: toiminnanjohtaja ja asiantuntija. Lisäksi vuoden 2019 ajan verkostossa työskenteli määräaikainen projektisuunnittelija digipilotissa.

Opetusryhmien määrä

Luetaan yhdessä -verkosto toimi vuoden 2019 lopussa 29 paikkakunnalla:

Espoo, Hamina, Heinola, Helsinki, Hyvinkää, Hämeenlinna, Iisalmi, Imatra, Kaarina, Kaajaani, Kerava, Kotka, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Lempäälä, Oulu, Pietarsaari, Pirkkala, Porvoo, Pudasjärvi, Riihimäki, Sipoo, Tampere, Turku, Vaasa, Vantaa, Vihti ja Ylöjärvi.

Vuoden 2019 lopussa verkostolla oli 80 opetusryhmää. Uusia ryhmiä perustettiin kaksi: Haminaan ja Keravalle. 11 ryhmää lopetti toimintansa, yhdistyi toiseen opetusryhmään tai siirtyi Luetaan yhdessä -verkostosta itsenäisiksi opetusryhmikseen paikallisesti. Maakunnista eniten ryhmiä toimi Uudellamaalla, yhteensä 37 opetusryhmää.

Luetaan yhdessä -ryhmien määrä on aikaisempina vuosina kasvanut keskimäärin 10 ryhmän vuosivauhdilla, mutta vuosina 2017–2019 ryhmämäärä on ollut laskusuunnassa. Toimintansa päättäviä ryhmiä on luonnollisesti ollut aina, mutta aikaisempina vuosina uusien perustettujen ryhmien määrä on pitänyt kokonaismäärän kasvusuunnassa. Kahden edellisen vuoden aikana verkoston työntekijäresurssi ei kuitenkaan ole enää riittänyt uusien ryhmien perustamiseen entiseen tapaan. Vuoden 2019 lopulla verkosto saikin STEA:lta avustuskorotuksen, jonka avulla toimintaan voidaan palkata uusi kouluttaja vastaamaan mm. verkoston laajentumisesta tulevina vuosina.

Opiskelijamäärä

Luetaan yhdessä -verkoston toimintaan osallistui 2105 opiskelijaa vuonna 2019. Opiskelijamäärä on aikaisempina vuosina kasvanut tasaisesti noin kahden sadan opiskelijan verran vuodessa. Vuonna 2017 opiskelijamäärä kuitenkin laski noin 20 %, mikä oli turvapaikanhakijamäärän laskun vuoksi odotettavissa, mutta lasku jatkui 2018 6 % ja 2019 edelleen 11 %. Opiskelijamäärän laskua selittää osittain ryhmämäärän lasku, mutta vähentyneistä opiskelijoista on raportoitu myös käynnissä olevista ryhmistä. Näissä ryhmissä laskuun on mahdollisesti vaikuttanut kotoutumiskoulutusten jonojen purkamisen lisäaloituspaikoilla sekä muiden kielikoulutusta järjestävien tahojen lisääntyminen. Kun verkoston henkilöstöresurssi kasvaa vuonna 2020, on tulevaisuuden tavoitteena saada opiskelijamäärä takaisin kasvuun. Verkosto ei kerää opiskelijoiden henkilötietoja tai kartoita yksilöiden taustoja, joten kokonaismäärässä voi olla henkilöitä useampaan kertaan, sillä jotkut opiskelijat käyvät useassa Luetaan yhdessä -ryhmässä. Henkilötietojen puuttuessa ei kuitenkaan pystytä selvittämään, minkä verran luvussa on päällekkäisyyksiä.

Matalan kynnyksen -periaate tuo ryhmien yleiseksi piirteeksi sen, että kaikki tavoitetut opiskelijat eivät osallistu jokaiselle opetuskerralle. Osa opiskelijoista on sitoutuneita toimintaan ja he käyvät opetuksessa viikoittain pitkiäkin aikoja. Osa puolestaan oppii nopeasti, ja siirtyy verkoston opetuksesta eteenpäin työhön tai opiskelemaan. Osa opiskelijoista käy verkoston opetuksessa satunnaisesti. Vuonna 2019 Luetaan yhdessä -ryhmässä oli yhdellä opetuskerralla keskimäärin yhdeksän opiskelijaa, viisi opettajaa ja kaksi lasta. Yhdellä vapaaehtoisella oli keskimäärin kaksi opetettavaa. Verkoston tavoitteena on opetus 2–3 opiskelijan pienryhmissä, johon näin ollen tilastollisesti päästiin, joskin ryhmäkohtaista vaihtelua on runsaasti.

Opetuksen määrä

Luetaan yhdessä -verkostossa järjestettiin opetusta vuonna 2019 yhteensä 2548 opetuskertaa. Ryhmää kohti oli vuoden 2019 aikana läsnä keskimäärin 4,7 opettavaa vapaaehtoistyöntekijää ja yhden opetuskerran kesto oli keskimäärin 106 minuuttia. Näin ollen verkostossa tehtiin vapaaehtoistyötä keskimäärin 21 157 tuntia. Tässä laskelmassa ei ole huomioitu vapaaehtoisten tuntien ulkopuolella tekemää työtä, kuten ryhmien yhteisiä palavereita, koulutuksia, tuntien suunnittelua tai opiskelijoille tarjottua henkilökohtaista apua. Vuoden 2019 aikana toiminnassa maahanmuuttajien osallistumiskertoja kertyi noin 23 600 kappaletta.

Luetaan yhdessä -verkoston toteutuneet kulut olivat vuonna 2019 kokonaisuudessaan 209 226 euroa. Verkoston opetuksessa oli 2105 opiskelijaa, joten vuosittaiset kustannukset yhtä opiskelijaa kohden olivat hieman alle 100 euroa. Tähän kustannukseen sisältyy myös opiskelijoiden maksutta käyttöönsä saamat opetusmateriaalit ja -kirjat.

Toiminnan tuloksia

Koska verkoston toiminnassa on kyse vapaaehtoistoiminnasta, ovat oppimistavoitteet väljät. Muodollisia oppimistuloksia ei määritellä eikä opiskelijoille järjestetä kokeita. Koska Luetaan yhdessä -opetus ei ole päätoimista, on vaikea arvioida, kuinka paljon Luetaan yhdessä -toiminta on vaikuttanut kielitaidon kehittymiseen. Verkoston tavoitteena on auttaa opiskelijaa oppimaan suomen kieltä niin, että hän pääsee jollekin viranomaisen järjestämälle suomen kielen kurssille, saa muun opiskelu- tai työpaikan, tai toiminta edistää muulla tavoin henkilön kotoutumista. Vuoden 2019 aikana 16 % säännöllisesti toimintaamme osallistuneista opiskelijoistamme ympäri Suomen siirtyi eteenpäin ryhmistämme muihin opintoihin tai työhön. Lisäksi 36 % säännöllisesti opetuksessa käyvistä opiskelijoista oli opettajien näkemyksen mukaan osoittanut lukukauden aikana lisääntyneitä osallisuutta tai verkostoitumista uusiin ihmisiin (suomalaisiin tai maahan muuttaneisiin).

Vapaaehtoisia opettajia pyydettiin arvioimaan ryhmänsä opiskelijoiden oppimistuloksia alla olevalla asteikolla syyslukukauden 2019 päätyttyä. Opettajien arvion mukaan 97% säännöllisesti opetuksessa käyvistä opiskelijoistamme edistyi opinnoissaan huomattavasti tai jonkun verran lukuvuoden aikana. Osa ryhmistä koki mahdolltomaksi tulosten arvioinnin opiskelijoiden suuren vaihtuvuuden vuoksi ja osa vastasi kysymykseen sanallisesti. Yhteensä arviot koskivat 507 säännöllisesti toimintaan osallistuvaa opiskelijaa.

Kuinka moni opiskelija on	kpl	%
edistynyt huomattavasti	161	32
edistynyt jonkin verran	330	65
ei ole edistynyt juuri lainkaan	16	3
Yhteensä:	507	100

Taulukko 5: Opiskelijoiden edistyminen vuoden 2019 aikana

Luetaan yhdessä -toiminnan sosiaalinen näkökulma

Luetaan yhdessä -toiminta on suomen kielen oppimisen lisäksi vahvasti sosiaalinen tapahtuma, jossa ryhmäläiset kokevat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ystävyyttä toisiaan kohtaan. Viidesosa (20 %) verkoston vapaaehtoisista pitää yhteyttä yhteen tai useampaan opiskelijaan myös oppituntien ulkopuolella. Toiminnan tulokset näkyvät usein vapaaehtoisille perheen kokonaisuhyvinvoinnin kasvamisena, mitä raportoinnilla on mahdoton mitata. Vapaaehtoistyöntekijöiden tarinat ryhmän onnistumista voivat kuitenkin avata tätä monipuolista kokonaisuutta, josta esimerkkinä nuoren kurdimiehen tarina hänen opinpolustaan:

”Luetaan yhdessä- ryhmän ohjaajat auttoivat viime talvena ja keväänä erästä nuorta kurdimiestä, joka oli tullut Suomeen 2015 ja saanut perheensä kanssa oleskeluluvan. Miehen vanhemmat opiskelivat ryhmässämme ja poika tuli usein omasta Valma-koulutuksestaan juttelemaan meidän kanssamme, kun olimme lopettamassa opetusta. Hän tarvitsi paljon rohkaisua ja tietoa ammatinvalintaan. Hänellä oli takanaan raskaita kokemuksia [..], jotka vaikuttivat taustalla. Saimme selville hänen aiemmat opintonsa kotimaassa ja tietojen perusteella autoimme häntä tekemään hakemuksen ammatilliseen oppilaitokseen. Hän pääsi sitten datanomin koulutukseen ja on nyt hyvin tyytyväinen ja innokas opiskelija. Hän pitää meihin vieläkin yhteyttä ja kysyy joskus kielellistä apua opintotehtäviinsä.”

